

HARIDUS- JA NOORTEAMET

RIIGIEKSAMITE LÄBIVIIMINE

Juhised riigieksamite läbiviimiseks
eksamikomisjonile

ÜLDIST

Riigieksamite korralduse õiguslik alus on sätestatud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses ning haridus- ja teadusministri 15.12.2015. a määrusega nr 54 “Tasemetööde ning põhikooli ja gümnaasiumi lõpueksamite ettevalmistamise ja läbiviimise ning eksamitööde koostamise, hindamise ja säilitamise tingimused ja kord ning tasemetööde, ühtsete põhikooli lõpueksamite ja riigieksamite tulemuste analüüsimise tingimused ja kord”.

Riigieksamite nõuetekohaseks läbiviimiseks moodustab Haridus- ja Noorteamet (edaspidi Harno) koolidest saadud info alusel **riigieksamikomisjonid** (edaspidi eksamikomisjonid), kelle ülesandeks on tagada eksamite korraldamine kohapeal ja eksamikorrast kinnipidamine.

Eksamikomisjonis on vähemalt kolm liiget. Iga 20 eksaminandi kohta peab olema üks komisjoni liige. Kui ühest gümnaasiumist osaleb eksamil vähem kui 15 õpilast, moodustatakse gümnaasiumidevaheline eksamikomisjon ning eksamigruppides on mitme kooli õpilasi. **Riigieksami läbiviimise ja riigieksamikorrast kinnipidamise eest vastutab eksamikomisjon.**

Kui eksam toimub mitmes eksamiruumis, peab igas ruumis olema vähemalt üks eksamikomisjoni liige, kes ei ole antud riigieksamiaine õpetaja.

Eksamikomisjoni esimees on üldjuhul kooli direktor. Esimees ei tohi olla riigieksamiaine õpetaja. Komisjoni esimees vastutab eksamite ladusa korralduse eest.

Kooli direktor tagab riigieksamimaterjalide paketi õigeaegse koolijõudmise, säilimise ja konfidentsiaalsuse ning tagastamise. Kirjaliku eksami või eksamiosa materjalid jõuavad kooli eksamipäeva hommikul ning tagastatakse vahetult pärast eksami lõppu. Riigieksami kasutamata materjalidest koopiategemine on kuni riigieksamitunnistuste väljastamiseni keelatud.

Riigieksami **välisvaatleja** on Harno esindaja ning seeläbi ka riigi esindaja riigieksamil, **kes jälgib eksamikorrast ja protseduuri reeglitest kinnipidamist**, vajadusel sekkub eksami läbiviimisesse ja annab eksami toimumise kohta tagasisidet Harno-le. Välisvaatleja on igas eksamiruumis. Välisvaatleja on oma tegevuses sõltumatu ning ei tohi olla seotud kooliga, kus ta eksamit vaatleb.

Kui välisvaatleja ei ilmu kohale või haigestub eksami ajal, teavitab eksamikomisjoni esimees sellest eksameid korraldavat asutust. Nimetatud juhul täidab kooli direktor välisvaatleja ülesandeid (või kuni välisvaatleja saabumiseni). Selle kohta tehakse vastav märge eksami avamise ja toimumise protokollis.

NB! Eesti keel teise keelena suulise osa eksami juures viibib kaks hindajat. Lisaks oma kooli õpetajale valdkonna ministri käskkirjaga kinnitatud välishindaja. Välishindaja puudumise korral viibib eksamiruumis suulise osa läbiviimisel välisvaatleja ning eksami suulist osa võib hinnata salvestiselt, andes koolile sellest kirjalikult teada kolm päeva enne eksami algust.

Välisvaatlejal ja eksamikomisjonil on ühine eesmärk – tagada eksamite nõuetekohane korraldus, mille aluseks on eksamikomisjoni ja välisvaatleja koostöö ning vastastikune usaldus. Nii eksamikomisjon kui ka välisvaatleja peavad tagama kõikidele eksaminandidele võrdsed tingimused eksami sooritamiseks ning taunima ja takistama igasugust ebaausat käitumist eksamil.

Kõik kirjalikud riigieksamid algavad kell 10.00. Välisvaatlejad ja eksamikomisjoni liikmed peavad kohal olema hiljemalt kell **9.15**.

Riigieksamite ajad on antud haridus- ja teadusministri määrusega.

ENNE EKSAMI ALGUST

EKSAMIKOMISJONI ÜLESANDED

ENNE EKSAMIT

1. Riigieksamiruumid on hajutatud eri korrustele, tiiba vm hoone ossa, sh aulasse ja/või võimlasse, auditooriumisse, raamatukogu lugemissaali, aatriumisse, koridori vms.
2. Eksamiruumis on paigutatud mööbel nii, et eksaminandid saaksid istuda ühekaupa üksteist häirimata ja arvestades nakatumise maandamiseks vajalikku distantsi 2 meetrit.
3. Eraldi laud on eksamikomisjoni liikme(te)le ning välisvaatlejale.
4. Eraldi laud või laud on eksamimaterjalide hoiustamiseks ja eksamitööde vastuvõtmiseks.
5. Ruumides on nõuetekohane ventilatsioon. Ruume õhutatakse enne eksami algust, eksami vaheajal ja eksami ajal vastavalt vajadusele. Selle eest vastutab riigieksamikomisjon.
6. Eksamiruumi seintel, tahvlil ja laudadel ei tohi olla eksamil keelatud materjale: valemid, tabelid, reegleid jms.
7. Eksaminandid on enne eksamiruumi sisenemist pesnud käsi sooja vee ja seebiga.
8. Eksaminand ei tohi tulla eksamile juhul, kui tema SARS-CoV-2 test on osutunud positiivseks enne eksami toimumist või ta on olnud COVID-19 haigestunud nakkusohtlikul perioodil (kuni 10 päeva enne eksamit) lähikontaktis.
9. Lähikontaktne on isik, kes puutus haigega kokku nakkusohtlikul perioodil täites vähemalt ühte allolevatest tingimustest:
  - on viibinud koos COVID-19 haigega vähemalt 15 minutit ja kuni 2 meetri kaugusel;
  - on olnud otseses füüsilises kontaktis COVID-19 haigega (nt kätlemine);
  - on olnud otseses kontaktis COVID-19 haige eritistega ilma kaitsevahendeid kasutamata (nt on peale köhitud, kasutanud patsiendi salvrätti paljaste kätega);
  - on viibinud üle 15 min COVID-19 haigega ühes ruumis (nt klassiruumis, nõupidamisruumis), kus ei ole piisavat õhuvahetust ja/või ei kasutatud isikukaitsevahendeid.
10. Eksamile ei tohi tulla isik, kellel on haigussümptomid (palavik, kõha, peavalu, lihasvalu).
11. Otsuse eksamile lubamise või mittelubamise kohta tervislikel põhjustel teeb eksamikomisjoni esimees, kes võimalusel kaasab kooliõde, aitamaks otsustada sümptomite üle. Juhul, kui otsustatakse isikut eksamile mitte lubada, on isikul õigus ennast lisaeksamile registreerida.
12. **Riigieksamiruumis viibivad eksaminandid, käskkirjaga kinnitatud isikud ja Harno poolt määratud välisvaatleja(d) kannavad eksami ajal maski.**

Vähemalt 45 minutit enne eksami algust kontrollib eksamikomisjoni esimees, kas kõik välisvaatlejad on kohale jõudnud ning tutvustab eksamikomisjoni koosseisu.

---

45 minutit enne eksami algust annab eksamikomisjoni esimees välisvaatlejale üle kirjaliku eksami või eksami kirjaliku osa materjalid suletud turvakottis (turvakottides).

Eksamikomisjon ja välisvaatleja kontrollivad koos saadetise sisu ja täidavad protokollideksamimaterjalide paketi avamise kohta. Paketis peavad olema:

- saatekiri;
  - eksamigruppide nimekirjad;
  - eksamitööd suletud paberümbrikes;
  - eksami läbiviimise juhend;
  - protokollid paketi avamise ja eksami toimumise ning tööde üleandmise kohta;
  - 2 hindamisprotokollide vormi keeleeksamite suulise osa või nende osade puhul, mida hindavad kaks hindajat (v.a matemaatika eksam);
  - eksamitööde tagasisaatmise ümbrik(ud);
  - protokollide tagasisaatmise ümbrik;
  - ümbrik(ud) kasutamata jäänud eksamitööde ja CD-de tagastamiseks (eesti keel teise keelena ja inglise keele eksamil);
  - eksamitööde tagasisaatmise turvakott.
-

Hiljemalt 20 minutit enne eksami algust panebksamikomisjon iga eksamiruumi juurde üles selles ruumis eksamit sooritavate õpilaste nimekirja.

Pärast materjalide kompleksuse kontrollimist jagatakseksamimaterjalid eksamiruumide vahel ning **välisvaatleja võiksamikomisjoni esimees** viibksamimaterjalid jaksamigrupi protokollid eksamiruumi. Kui eksamil on ette nähtud vaheaeg, jaotatakse esmalt üksnes esimese osa materjalid ning ülejäänud materjalid pannakse võimaluse korral seifi hoiule.

---

1. Eksaminandid lubatakseksamiruumidesse mitte varem kui 20 minutit enne eksami algust. Eksamil osalemiseks esitab eksaminandksamikomisjonile kehtiva isikut tõendava dokumendi (pass, ID-kaart või autojuhiluba).
  2. Isiku tuvastamise ajaks eemaldab eksaminand maski.
  3. Eksamikomisjon korraldab eksamil mittevajalike esemete (üleriided, kotid, sülearvutid, nutikellad, mobiiltelefonid, kõrvaklapid jm tehnilised vahendid ning õp-pematerjalid) hoiustamise väljaspoolksamiruumi võiksamiruumis selleks ettenähtud kohas. Keelatud on mittevajalike esemete hoidmine eksaminandi laual, laua all, toolil või eksaminandi vahetus läheduses.
  4. Eksaminandidel on lubatudksamiruumi kaasa võtta kirjutusvahendid, hädavajalikud ravimid, elementaarsed isikliku hügieeni tarbed ningksamile kohane söök ja jook.
  5. Eksaminandil võibksamiruumis olla kaasas isiklik käte puhastusvahend. Pudelit ei jagata teistega ning see peab olema nähtaval kohal laua peal koguksami aja. Eksaminand desinfitseerib käsi vastavalt enda vajadusele.
  6. Eksaminand võibksamile tulla oma maskiga. Maski peab kandma koguksami aja, v.a söömise ja joomise ajal.
  7. Eesti keeleksamijal võibksaminandil kaasa olla oma õigekeelsuse sõnaraamat (ÕS). ÕSi ei jagata teistega.
-

Eksamikomisjon juhatab eksaminandid istuma **nimekirja alusel** ühekaupa üksteise selja taha. Eksaminandid peavadksamiruumis istuma selliselt, et nad ei sega üksteist töö kirjutamise ajal ning et on võimalikksami nõuetekohane toimumine.

Enneksamijal algust veenduvad välisvaatleja jaksamikomisjon, etksamiruumis ei viibi kõrvalisi isikuid. Eksamiruumis võivad viibida:

- eksaminandid;
-

-
- eksamikomisjoni liikmed;
  - eksami välisvaatleja;
  - Haridus- ja teadusministeeriumi ja haldusjärelevalvet läbiviiva asutuse esindaja;
  - Harno esindaja;
  - tugiisik ja/või viipekeele tõlk eritingimuste rakendamise korral.
-

EKSAMI TOIMUMINE

Eksamikomisjoni liige tutvustab eksamikomisjoni, välisvaatlejat ning eksami läbiviimise korda. Seejärel avab välisvaatleja eksamimaterjalide ümbrikud.

Eksamikomisjon tutvustab antud aine eksami läbiviimise juhendis toodud nõudeid ning eksamikorda.

Tähelepanu juhatakse sellele, et:

1. eksamitöö kirjutamiseks tohib kasutada ainult musta või sinist tindi- või pastapliiatsit, pliiatsiga kirjutatud või pliiatsiga kirjutatud ja tindi või pastaga üle kirjutatud vastused hinnatakse 0 punktiga;
  2. jooniste tegemiseks tohib kasutada harilikku pliiatsit ja joonestustarbeid (joonlauda, malli, sirkli);
  3. parandused eksamitöös tuleb teha selgelt, tõmmates maha terve sõna, sümboli, numbri või arvu;
  4. eksamitöö täitmisel ei tohi kasutada korrektuurvahendeid;
  5. tuleb kirjutada loetava käekirjaga, käekirja tõttu ebaselged kohad eksamitöös loetakse vigadeks;
  6. kõrvalise abi kasutamisel, nutiseadme või muu mittelubatud abivahendi kasutamisel või mahakirjutamisel, selle üritamisel või kaasaaitamisel kõrvaldatakse eksaminand eksamilt ette hoiatamata, tema eksam loetakse mittesooritatuks ning eksamitulemuseks märgitakse 0 punkti;
  7. kui eksaminandi käitumine häirib riigieksami läbiviimist või teisi õpilasi, kõrvaldatakse eksaminand eksamilt ning tema eksamitööd hinnatakse 0 punktiga;
  8. eksami ajal on lubatud eksamiruumist lahkuda vaid vältimatu vajaduse korral. Õpilase saatmine on kooli eksamikomisjoni poolt korraldatud ning välisvaatlejat on informeeritud;
  9. eksaminand, kes lõpetab töö varem, annab sellest käega märku ning ootab eksamikomisjoni märguannet eksamitöö üleandmiseks.
-

Kui välisvaatleja on eksamimaterjalide ümbrikud avanud, jagab komisjon eksamimaterjalid eksaminandidele. Jagatakse üksnes algava eksamiosa materjalid. Täpsed juhised on toodud vastava aine eksami läbiviimise juhendis ning paberümbrikutele on alati märgitud avamise kellaeg.

Kui kõigile eksaminandidele on eksamitööd välja jagatud, annab eksamikomisjon loa alustada eksamitöö täitmist. Välisvaatleja ja eksamikomisjon tagavad, et ükski eksaminand ei alusta kirjutamist enne, kui eksamikomisjon on selleks loa andnud. Pärast loa andmist kirjutatakse eksami lõpuaeg eksamiruumis nähtavale kohale.

Eksaminand, kes hilineb, lubatakse eksamile, kui ta ei ole hilineanud rohkem kui 30 minutit ja tal on eksamikomisjoni poolt mõjuvaks loetud põhjus. Hilineanud eksaminandile võimaldatakse tööks täisaeg ning tema tööle märgitakse aeg, millal ta alustas eksami sooritamist.

Eksamikomisjon ja välisvaatleja tagavad, et eksaminandid kasutavad eksamil ainult lubatud töö- ja abivahendeid, ei kasuta eksamil kõrvalist abi ega kirjuta maha. Oma ülesannete täitmiseks peab välisvaatlejal olema võimalik eksamiruumis ringi liikuda.

Eksaminandidel on keelatud omavaheline vestlemine, üksteiselt esemete (ka töövahendite) laenamine, eksamitöö hoidmine sellises asendis, mis võimaldab teistel eksaminandidel maha kirjutada, käemärkidega viiplemine, huulte miimikat kasutades etteütlemine, spikrite kasutamine, märkuste tegemine või kommenteerimine valju häälega jne.

Eksamikomisjon ja välisvaatleja ei tohi tegeleda eksami ajal kõrvaliste tegevustega.

Eksaminandide nutiseadmed peavad eksami ajal olema välja lülitatud, keelatud on nutiseadmete hoidmine laual või kasutamine mistahes otstarbel.

Eksamikomisjoni liikmetel on keelatud eksaminande ülesannete lahendamisel aidata või neile ülesandeid selgitada.

Välisvaatleja jälgib, etksamikomisjon tagab eksamikorrast kinnipidamise.

Eksamikomisjon ja välisvaatleja kõrvaldavad eksaminandi eksamilt ette hoiatamata, kui:

- eksaminand kasutab kõrvalist abi või kirjutab maha, üritab seda teha, aitab sellele kaasa;
- on võtnud eksamile kaasa mittelubatud abivahendid;
- eksaminandi käitumine häirib eksami toimumist või teisi eksaminande;
- eksaminand kasutab eksami ajal nutiseadmeid vm tehnilisi vahendeid.

Välisvaatleja teeb vastava märke eksaminandi eksamitööle. Eksamilt kõrvaldatud õpilase eksamitöö saadetakse Harno-sse paberümbrikus, kuhu pakitakse riigieksami protokollid.

Kõik eksamikorra rikkumised, eksamilt kõrvaldamised ja muud vahejuhtumid fikseerivad välisvaatleja jaksamikomisjon eksami avamise ja toimumise protokollis.

Eksami ajal on keelatud eksamiruumist lahkuda, välja arvatud eksamikorras ettenähtud juhtudel (kui eksamiosade vahel on vaheaeg). Erandkorras võib eksaminand,ksamikomisjoni liige või välisvaatleja eksami ajal eksamiruumist lahkuda ainult vältimatu vajaduse korral. Eksamiruumist väljas viibimise ajaks paneb eksaminand ruumist lahkudes eksamitöö eraldi lauale. Eksaminand kirjutab ise eksamitööle ruumist lahkumise ja naasmise kellaaja ning välisvaatleja kontrollib üle.

Eesti keele ja matemaatika eksamil kantakse kõik märked eksamitöö mustanditelt üle ka puhtanditele.

Kui välisvaatleja lahkub eksamiruumist vältimatu vajaduse korral, täidab tema ülesandeidksamikomisjoni esimees.

Kui eksaminand rikub oma eksamitöö, võib talle **erandkorras** anda uue eksamitöö. Eksamikomisjon teeb sellisel juhul vastava märke eksami avamise ja toimumise protokollis ning annab eksaminandile puhta eksamitöö. Rikutud eksamitöö saadetakse Harno-sse tagasi.

EKSAMI LÕPETAMINE

Eksaminandidele antakse eksamitöö täitmiseks aega täpselt nii palju, kui vastava aine eksami läbiviimise juhendis on ette nähtud. Töö täitmiseks antakse alati täisaeg, ka juhul, kui tegelik eksami või eksamiosa alguse kellaaeg erineb juhendis toodust.

Eksamikomisjoni liige teatab eksaminandidele, kui kirjaliku eksami või eksamiosa lõpuni on jäänud aega 30 minutit ja kui aega on jäänud 15 minutit.

Eksaminandid, kes lõpetavad eksamitöö täitmise varem, annavad sellest käega märku ning ootavad eksamikomisjoni märguannet eksamitöö üleandmiseks.

Eksamiaja lõppedes annab eksamikomisjon eksaminandidele korralduse kirjutamine lõpetada ning kutsub eksaminandid ükshaaval eksamitööd üle andma.

Välisvaatleja jälgib, et eksaminandid lõpetavad kirjutamise.

Eksaminand, kes on kirjaliku eksamitöö lõpetanud:

1. asetab eksamitöö eraldi lauale;
  2. kirjutab oma riigieksamitöö koodi, mis on esitatud riigieksamitöö üleandmise protokollis ja riigieksamitöö üleandmise kellaja, juhul kui töö on üle antud enne eksami ametlikku lõpuaega;
  3. annab allkirja riigieksamitöö üleandmise kohta;
  4. lahkub eksamiruumist.
-

Eksamikomisjon ja välisvaatleja tagavad, et eksaminandid ei täienda oma eksamitööd pärast eksamiaja lõppu ning välistavad segaduse tekkimise eksamiruumis.

Eksamikomisjon tagab, et eksaminandid annavad eksamikomisjonile üle kõik oma eksamitöö osad (ka mustandi), kirjutades tööd üle andes eksamitöö igale osale oma eksamitöö koodi, mis on toodud eksamitöö üleandmise protokollis ning riigieksamitöö üleandmise kellaja.

Eksamikomisjon tagab, et kõik eksaminandid annavad allkirja eksamitöö üleandmise kohta ning lahkuvad kohe eksamiruumist.

Õpilase taotlusel tehakse koopia tema eesti keele, eesti keel teise keelena ja inglise keele eksami kirjutamisosa (õpilase looming) vastustest), kattes kinni ülesande teksti. Koopia tehakse **pärast eksami lõppemist** (st pärast seda, kui kõik õpilased on oma eksamitöö täitmise lõpetanud) **eksamikomisjoni esimehe ning välisvaatleja juuresolekul**. Inglise keele ning eesti keel teise keelena eksamil võib koopiaid teha ka vaheajal pärast kirjutamisosa (1. vihik) lõppemist, kui see on ajaliselt ja tehniliselt võimalik. Eksamitööd võib vajadusel koopiategemiseks viia teise ruumi. Koopiategemine ei tohi mingil viisil häirida eksami läbiviimist. Koopiategemisel järgitakse nakatumise maandamiseks vajaliku distantsi hoidmist.

Kui kõik eksaminandid on eksamiruumist lahkunud ning lubatud koopiaid eksamitöödest on tehtud, pakib eksamikomisjon eksamitööd tagasisaatmise ümbriku sellele trükitud koodide järjekorras.

Kui eksamikomplekti kuuluvad hindamisprotokollid, lisab eksamikomisjon tagasisaatmise ümbrikesse ka eksamitööde hindamisprotokollid.

Hindamisprotokollid kahes eksemplaris kuuluvad eksamikomplekti järgmistel eksamitel: eesti keel, eesti keel teise keelena ja inglise keel.

Mustandeid üldjuhul Harno-sse tagasi ei saadeta, need säilitatakse koolis. Erandiks on varem lõpetanute (varem kooli lõpetanud eksaminandid) mustandid, mis saadetakse koos eksamimaterjalidega Harno-sse.

Eesti keel teise keelena ja inglise keele riigieksamil pakib eksamikomisjon kasutamata jäänud eksamitööd ning CD(-d) selleks ette nähtud ümbriku(te)sse.

Kui eksamil on ette nähtud vaheaeg, säilitab eksamikomisjoni esimees eksami esimese osa materjalid võimaluse korral seifis.

Eksami lõppedes vormistab eksamikomisjon eksami avamise ja toimumise protokoll. Protokoll märgitakseksamile tulemata jäänud, eksami katkestanud ning eksamilt kõrvaldatud eksaminandide eksamitöö koodid. Protokollile kirjutavad alla **eksamikomisjoni esimees ja välisvaatleja(d)**.

Eksamikomisjon ja välisvaatleja panevad Harno-sse tagasisaadetavad materjalid kaasasolevasse turvakotti ning sulgevad selle.

Turvakotti pannakse:

- täidetud eksamitööd (pakituna paberümbrikesse);
- eksami protokollid (pakituna paberümbrikesse), v.a turvakoti üleandmise-vastuvõtmise akt;
- eksamitööde tagasisaatmise paberümbrikud, mis jäid tühjaks;
- eesti keel teise keelena ja inglise keele eksamil kasutamata jäänud eksamitööd ja CD(-d) pakituna paberümbrikesse);
- vajadusel muud materjalid (näiteks rikutud eksamitööd, varem kooli lõpetanute mustandid, kasutamata jäänud turvakotid jne), mis tagastatakse Harno-sse.

NB! Mitmeosaliste eksamite puhul tuleb jälgida, et ei unustataks pakkida ja Harno-sse tagasi saata ka eksami esimese osa töid (nt kui need on antud seifi hoiule).

Pärast turvakoti sulgemist allkirjastab välisvaatleja akti turvakottide üleandmise kohta. Kui eksam toimub mitmes ruumis, piisab, kui akti turvakottide üleandmise kohta allkirjastab üks välisvaatleja. **Akti ei pakita turvakotti, see saadetakse koos turvakotiga (turvakottidega) Harno-sse.**

MIS SAAB SIIS, KUI

Eksaminand hilineb eksamile	Eksaminand lubatakse eksamile siis, kui ta on hilinenud vähem kui 30 minutit ja tal on hilinemiseks mõjuv põhjus. Eksamile lubamise otsustab eksamikomisjon. Kui hilinenud eksaminand lubatakse eksamile, võimaldatakse talle tööks täisaeg ning tema tööle märgitakse kellaaeg, millal ta alustas eksamitöö täitmist.
Eksaminandil ei ole kaasas isikut tõendavat dokumenti	Eksaminand lubatakse eksamiruumi kokkuleppel, et eksaminand organiseerib isikut tõendava dokumendi toomise enne eksami lõppu. Kui dokumenti ei tooda, loetakse eksaminand eksamil mitte osalenuks. Kui eksaminand sooritab eksami oma kooli juures, on eksamikomisjoni otsuse alusel ning välisvaatleja nõusolekul erandkorras õigus lubada eksamiruumi ka eksaminand, kelle kohta esitatakse väljavõte (koopia) õpilasregistrist või kelle isiku on eksamikomisjon muul viisil tuvastanud. Nimetatud juhul teeb eksamikomisjon või välisvaatleja vastava kande eksami avamise ja toimumise protokoll.
Eksaminandi ei ole vastava kooli nimekirjas	Eksamikomisjon või välisvaatleja teatab kujunenud olukorrast viivitamata Harno-le telefonil 735 0566 ning toimib saadud juhiste kohaselt.
Eksaminandi nime kirjapilt isikut tõendaval dokumentil erineb eksamiprotokollis olevast	Eksaminandi isikut tõendavast dokumentist tehakse koopia ning eksami lõpetamisel pannakse see eksamiprotokollide tagastamise ümbrisse. Eksamikomisjon või välisvaatleja teeb vastava märke eksami avamise ja toimumise protokoll.
Välisvaatleja kohale jõudes on eksaminandid juba ruumides	Välisvaatleja veendub , et kõikidel eksaminandidel on kehtiv isikut tõendav dokument ning et eksamiruumis viibivad ainult selle ruumi nimekirjas olevad eksaminandid. Kui ruumis viibiv eksaminand ei ole kantud selle ruumi protokoll, teavitab viivitamatult Harno-t, kus selgitatakse välja millises koolis ja ruumis eksaminand peab olema.
Eksamimaterjalide pakett on rikutud, see on avatud või seda on püütud avada enne õiget aega, pakett on transportimisel märgatavalt kannatada saanud või on muul põhjusel kahtluse alla seatud eksamimaterjalide konfidentsiaalsus	Välisvaatleja teatab olukorrast viivitamata Harno-t telefonil 735 0566 ning toimib saadud juhiste kohaselt. Välisvaatleja koostab seletuskirja ning palub seletuskirja ka eksamikomisjoni esimehelt ja teistelt asjasse puutuvatelt isikutelt.

<p>Eksaminand tabatakse eksamikorra rikkumiselt (mahakirjutamine, keelatud abivahendite kasutamine, teiste eksaminandide segamine jne)</p>	<p>Eksamikomisjoni liige või välisvaatleja pöördub viisakalt eksaminandi poole, teatab, et eksaminand kõrvaldatakse seoses reeglite rikkumisega eksamilt ning palub eksamitöö täitmine lõpetada. Eksamilt kõrvaldatud eksaminandi eksamitööle kirjutatakse “eemaldatud eksamilt kell ...”, ehk eksamilt eemaldamise kellaeg, ning eksamitöö võetakseksamikomisjoni hoiule. Eksami lõpetamisel suletakse eksamitöö eksamiprotokollide tagastamise ümbriku.</p> <p>Eksamilt eemaldamise kohta teeb välisvaatleja võiksamikomisjoni kande eksami avamise ja toimumise protokollini ning võtab osapooltelt (k.a eksaminandilt) juhtunu kohta seletuskirjad. Juhul kui eksaminand keeldub töö ära andmisest või ruumist lahkumisest, fikseeritakse protokollis ka see ning tagatakse, et reegleid rikkunud eksaminandi töö sisaldab infot, mille alusel seda hindamisele ei suunata. Eksamikomisjoni liikmed ja välisvaatleja peavad alati jääma viisakaks ja väärlikaks, eksaminandi ähvardamine või füüsilise jõu kasutamine ei ole mingil tingimusel lubatud.</p>
<p>Eksamilt kõrvaldatud eksaminand keeldub eksamiruumist lahkumast või eksamitööd üle andmast</p>	<p>Eksamikomisjon või välisvaatleja teeb kande eksami avamise ja toimumise protokollini ning võtab seletuskirjadksamikomisjoni liikmetelt. Kui eksamilt eemaldatud, kuid eksamiruumist lahkumast keelduv eksaminand segab kaasõpilasi, pöördubksamikomisjoni esimees politsei poole ning teatab olukorrast viivitamata Harno-t telefonil 735 0566.</p> <p>Eksamikomisjoni liikmed ja välisvaatleja peavad alati jääma viisakaks ja väärlikaks, eksaminandi ähvardamine või füüsilise jõu kasutamine ei ole mingil tingimusel lubatud.</p>
<p>Eksamitööst koopia tegemisel saab eksamitöö kannatada</p>	<p>Kui eksamitööst koopia tegemisel eksamitöö kortsus, teebksamikomisjon või välisvaatleja selle kohta kande eksami avamise ja toimumise protokollini. Kui eksamitöö rebeneb või saab muul viisil märkimisväärselt kannatada, tehakse vastav kande eksami avamise ja toimumise protokollini ning eksamitöö saadetakse tagasi protokollide ümbrikus.</p>
<p>Eksaminandi tervislik seisund halveneb eksami ajal järsult ning ta ei ole võimeline eksamit jätkama</p>	<p>Eksaminandi võib lubada eksamiruumist välja koosksamikomisjoni liikmega. Kui eksaminandi seisund ei taastu mõistliku aja jooksul, annab eksaminand eksamitöö üle ning tema eksamitööle kirjutatakse “lõpetatud haigestumise tõttu kell ...” ja eksami lõpetamise kellaeg ning eksamitöö võetakseksamikomisjoni hoiule. Eksami lõpetamisel suletakse eksamitöö eksamiprotokollide tagastamise ümbriku. Eksamikomisjon või välisvaatleja teeb kande eksami avamise ja toimumise protokollini ning vajaduse korral võetakse osapooltelt (k.a eksaminandilt, kui võimalik) juhtunu kohta seletuskirjad. Lisaeksamil pääsemiseks tuleb eksaminandil kolme tööpäeva jooksul esitada Harno-le avaldus lisaeksamil osalemiseks ning eksami toimumise kuupäevaga arstitõend.</p>

Eksami välisvaatleja ei ilmu kohale 45 minutit enne eksami algust või haigestub eksami ajal	Eksamikomisjoni esimees teavitab olukorrast viivitamata Harno-t telefonil 735 0566 ning toimib saadud juhiste kohaselt. Ajal, mil välisvaatleja ei viibi eksamil, asendab teda eksami vaatlemisel eksamikomisjoni esimees. Välisvaatleja puudumise kohta eksamil tehakse kanne eksami avamise ja toimumise protokollis.
Eksami välisvaatleja ei täida korrektselt oma ülesandeid või segab eksami toimumist	Eksamikomisjoni esimees teavitab olukorrast viivitamata Harno-t telefonil 735 0566 ning toimib saadud juhiste kohaselt. Välisvaatleja ebakohase käitumise kohta tehakse kanne eksami avamise ja toimumise protokollis.
Eksamikomisjoni liige ei täida korrektselt oma ülesandeid või segab eksami toimumist	Kui eksamikomisjoni liige ei täida oma ülesandeid korrektselt, üritab aidata eksaminande ülesannete lahendamisel või segab eksami toimumist, eemaldab välisvaatleja eksamikomisjoni liikme eksamil. Eksamikomisjoni liikme eemaldamise korral teavitab välisvaatleja olukorrast viivitamata Harno-t telefonil 735 0566. Eksamikomisjoni liikme ebakohase käitumise kohta tehakse kanne eksami avamise ja toimumise protokollis.
Pärast turvakoti sulgemist selgub, et sinna on tarvis lisada täiendavaid materjale	Turvakotti ei avata. Eksamikomisjoni esimees ja välisvaatleja pakivad lisatavad materjalid ümbrikku ning pitseerivad selle. Välisvaatleja ja eksamikomisjoni esimees kirjutavad juhtunu kohta seletuskirja, mis saadetakse koos materjalidega Harno-sse.
Avastatakse muu mittevastavus eksamikorrale	Kui mittevastavus ei sega otseselt eksami toimumist, teeb välisvaatleja kanne eksami avamise ja toimumise protokollis ning võtab vajaduse korral seletuskirjad eksamikomisjoni liikmetelt. Kui mittevastavus segab otseselt eksami toimumist, teatab välisvaatleja või eksamikomisjoni esimees kujunenud olukorrast viivitamata Harno-t telefonil 735 0566 ning toimib saadud juhiste kohaselt.
Eksamil tekivad eriolukorrad, mida ei ole juhendis kirjeldatud	Eksamikomisjon või välisvaatleja teatab kujunenud olukorrast viivitamata Harno-t telefonil 735 0566 ning toimib saadud juhiste kohaselt.

KONTAKTANDMED

Haridus- ja Noorteamet
Lõõtsa 4, 11415 Tallinn
tel 735 0566 või 735 0562

ERISUSED EKSAMITE LÄBIVIIMISEL

Eesti keel	<p>Eksam koosneb kahest osast ja kestab 360 minutit ilma vaheajata:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1. osa – lugemine, • 2. osa – kirjutamine. <p>Mõlemad eksamitöö osad antakse eksaminandidele korraga kätte. Lubatud on kasutada õigekeelsussõnaraamatut (ÕS), mille annab kool. Kui koolil ei ole piisavalt sõnaraamatuid, võivad eksaminandid kasutada oma ÕSi (komisjon peab kontrollima, et selle vahel ei oleks keelatud abivahendeid).</p> <p>Eksaminandidele võib eksami ajal einet pakkuda, kui see ei sega eksami läbiviimist.</p> <p>Lugemisosa vastuste lehed pakitakse tagasisaatmise ümbrikutesse variantide kaupa ning ümbrikule kirjutatakse ümbrikus olevate tööde koodid käsitsi (koodide järjekorras, alustades väikseimast).</p> <p>Kirjutamisosa ümbrikusse lisatakse hindamisprotokollid kahes eksemplaris.</p> <p>Kasutamata eksamimaterjalid jäävad kooli.</p>
Eesti keel teise keelena	<p>Eksami kirjalik osa koosneb kahest vihikust:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1. vihik – kirjutamisosa (90 minutit), • 2. vihik – kuulamis-, lugemis- ja keele struktuuri osa (140 minutit). <p>Pärast kirjutamisosa lõppu lahkuvad õpilased eksamiruumist vaheajale, mis kestab 30 minutit.</p> <p>Eesti keel teise keelena eksamil pole lubatud kasutada õigekeelsussõnaraamatut ega muid abivahendeid.</p> <p>1. vihiku (kirjutamisosa) ümbrikusse lisatakse hindamisprotokollid kahes eksemplaris. Kasutamata eksamivihikud ja kuulamisosa CD-plaat(id) saadetakse tagasi Harno-le selleks ettenähtud ümbrikus.</p>
Matemaatika	<p>Eksam toimub kahes osas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1. osa kell 10.00–12.00 (120 minutit), • 2. osa kell 12.45–15.15 (150 minutit). <p>Pärast 1. osa lõppu lahkuvad õpilased eksamiruumist vaheajale, mis kestab 45 minutit. Eksaminandil on lubatud kasutada taskuarvutit ning joonestusvahendeid. Eksami mõlema osa lõppedes annab eksaminand komisjonile üle lahenduste vihiku.</p> <p>NB! Matemaatika kitsa ning laia kursuse tööd pakitakse eraldi.</p> <p>Kasutamata eksamimaterjalid jäävad kooli.</p>
Inglise keel	<p>Eksami kirjalik osa koosneb kahest vihikust:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1. vihik – kirjutamisosa (90 minutit), • 2. vihik – kuulamis- ja lugemisosa (130 minutit). <p>Pärast kirjutamisosa lõppu lahkuvad õpilased eksamiruumist vaheajale, mis kestab 30 minutit.</p> <p>1. vihiku (kirjutamisosa) ümbrikusse lisatakse hindamisprotokollid kahes eksemplaris. Kasutamata eksamivihikud ja kuulamisosa CD-plaat(id) saadetakse tagasi Harno-le selleks ettenähtud ümbrikus.</p>